



KWALIFIKACJE W ŻEGLUDZE ŚRÓDLĄDOWEJ



Ministerstwo
Infrastruktury

Wydawca:

Ministerstwo Infrastruktury
ul. Chałubińskiego 4/6
00-928 Warszawa

Departament Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej
ul. Nowy Świat 6/12
00-400 Warszawa

Korekta, projekt, skład i opracowanie:

Agencja Wydawnicza ARGi s.c.
ul. Wodzisławska 16, 52-017 Wrocław
www.argi.pl

ISBN 978-83-64630-75-0

Warszawa, 2024

Niniejsza publikacja została sfinansowana ze środków Funduszu Żeglugi Śródlądowej w ramach *Planu promocji żeglugi śródlądowej na rok 2024.*

Wstęp

Żegluga śródlądowa to dział, który odgrywa w dzisiejszych czasach bardzo ważną rolę w transporcie, a kwalifikacje zawodowe członków załóg stanowią istotny element jej funkcjonowania. Konieczne więc było dostosowanie przepisów prawa do specyfiki takiej działalności, a także uwzględnienie regulacji unijnych w tym zakresie. Zmiany te reguluje Ustawa o żegludzie śródlądowej, której ujednoczony zapis wszedł w życie 20 lutego 2024 roku (Dz.U. 2024 poz. 395). Wprowadzone zmiany mają na celu między innymi ujednoczenie systemu kwalifikacji zgodnie z dyrektywą unijną i obligują marynarzy śródlądowych do wymiany dokumentów kwalifikacyjnych. Modyfikacjami objęto także wymogi ich uzyskania.

Każdy statek pływający po śródlądowych drogach wodnych musi mieć załogę w składzie i o kwalifikacjach zapewniających bezpieczeństwo żeglugi. Potwierdzeniem posiadania kwalifikacji jest przede wszystkim świadectwo kwalifikacji i/lub patent. Oprócz tego każdy członek załogi statku musi posiadać żeglarską książeczkę pracy, stwierdzającą przebieg pracy na statkach żeglugi śródlądowej (wyjątkiem są tutaj załogi statków przeznaczonych lub używanych do uprawiania sportu lub rekreacji, w tym do amatorskiego połowu ryb).

Potwierdzeniem posiadania kwalifikacji są następujące dokumenty kwalifikacyjne:

- unijne świadectwo kwalifikacji członka załogi pokładowej,
- unijne świadectwo kwalifikacji do wykonywania szczególnych operacji,
- patent żeglarski uprawniający do kierowania statkiem,
- patent mechanika statkowego uprawniający do obsługi maszyn napędowych,
- świadectwo uprawniające do zajmowania innych stanowisk na statku.

W Polsce organami, które wydają dokumenty kwalifikacyjne są Dyrektorzy Urzędów Żeglugi Śródlądowej.

Oprócz dokumentów wydanych przez Dyrektora Urzędu Żeglugi Śródlądowej uznawane są jeszcze:

- unijne świadectwo kwalifikacji członka załogi pokładowej oraz unijne świadectwo kwalifikacji do wykonywania szczególnych operacji wydane przez właściwy organ innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- świadectwo kwalifikacji wydane zgodnie z przepisami dotyczącymi składu załóg statków na Renie wydanymi przez Centralną Komisję Żeglugi na Renie na podstawie Konwencji o żegludze na Renie, w których określono wymogi do uzyskania tego świadectwa kwalifikacji identyczne jak wymogi zawarte w dyrektywie UE 2017/2397,
- świadectwo kwalifikacji wydane przez państwo trzecie zgodnie z przepisami krajowymi tego państwa, które uzyskało uznanie Komisji Europejskiej zgodnie z art. 10 ust. 5 dyrektywy 2017/2397.

Podobnie uznawane są żeglarskie książeczki pracy wydane przez właściwy organ innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego.



Należy podkreślić, iż dokumenty kwalifikacyjne, żeglarskie książeczki pracy oraz dzienniki pokładowe, wydane na podstawie wcześniejszych przepisów, zachowują swoją ważność do czasu ich wymiany, nie dłużej jednak niż do dnia 19 stycznia 2032 roku.

Członek załogi statku powinien wykazywać się odpowiednim do zakresu swoich obowiązków stanem zdrowia, potwierdzonym odpowiednim świadectwem zdrowia. Na podstawie skierowania wydanego przez armatora statku albo na wniosek osoby ubiegającej się o takie świadectwo wystawia je w formie pisemnej lekarz medycyny pracy.

Stan zdrowia osoby ubiegającej się o pracę na statku obejmuje sprawność fizyczną oraz psychiczną i wyklucza choroby oraz niepełnosprawności, które powodowałyby niezdolność do wykonywania czynności niezbędnych do eksploatacji statku, pełnienia powierzonych obowiązków czy właściwego postrzegania otoczenia.

Aby dokonać prawidłowej oceny stanu zdrowia i uznania badanej osoby za zdolną do pracy na statkach, lekarz winien stosować się do standardów stanu zdrowia zapisanych w załączniku IV do przepisów wydanych na podstawie art. 23 ust. 6 dyrektywy 2017/2397¹.

W przypadku unijnego świadectwa kwalifikacji kapitana żeglugi śródlądowej oraz w przypadku pierwszego unijnego świadectwa danego członka załogi (dotyczy to najczęściej unijnego świadectwa praktykanta i unijnego świadectwa młodszego marynarza) lub jego przedłużenia, wymagane jest świadectwo zdrowia wydane nie wcześniej niż na 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku o wydanie dokumentu. W przypadku osób, które ukończyły 60. rok życia świadectwo wydaje się maksymalnie na 5 lat, a w przypadku tych, którzy ukończyli 70. rok życia – na 2 lata. W związku ze spowodowaniem lub udziałem w wypadku żeglugowym, w którym doszło do narażenia na bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania uszczerbku na zdrowiu (także pod wpływem alkoholu), to armator, kierownik statku lub dyrektor urzędu żeglugi śródlądowej kieruje członka załogi na badania doraźne.

Ustawa uznaje przetłumaczone na język polski świadectwa zdrowia wydane zgodnie z dyrektywą 2017/2397 w innych krajach członkowskich Unii Europejskiej.

¹ Odwołanie do rezolucji znajduje się w załączniku do dyrektywy 2017/2397, https://www.cesni.eu/wp-content/uploads/2018/12/CESNI-2018-II-en_add2.pdf

Dokumenty kwalifikacyjne można uzyskać m.in. po egzaminach kończących szkolenia w odpowiednich jednostkach edukacyjnych, którymi są uczelnie i szkoły ponadpodstawowe, o ile prowadzą kształcenie zatwierdzone przez ministra właściwego do spraw żeglugi śródlądowej. Minister sporządza i publikuje na stronie internetowej urzędu wykaz uznanych jednostek edukacyjnych wraz z zatwierdzonymi programami szkoleń.

Egzaminy z zakresu wymaganej wiedzy i umiejętności są przeprowadzane przez:

- Centralną Komisję Egzaminacyjną działającą przy Dyrektorze Urzędu Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie – w celu uzyskania unijnego świadectwa kwalifikacji kapitana żeglugi śródlądowej oraz szczególnych zezwoleń dla kapitana: na prowadzenie statków po drogach morskich stanowiących śródlądowe drogi wodne oraz na uprawianie żeglugi z pomocą radaru; w celu uzyskania unijnego świadectwa kwalifikacji do wykonywania szczególnych operacji: na eksperta w dziedzinie żeglugi pasażerskiej oraz na eksperta w dziedzinie skroplonego gazu ziemnego; w celu uzyskania patentu mechanika statkowego;
- Terenowe Komisje Egzaminacyjne działające przy Dyrektorze Urzędu Żeglugi Śródlądowej w Bydgoszczy oraz Dyrektorze Urzędu Żeglugi Śródlądowej we Wrocławiu – w celu uzyskania unijnego świadectwa kwalifikacji marynarza i unijnego świadectwa kwalifikacji sternika; w celu uzyskania patentu żeglarskiego młodszego sternotorzysty, patentu żeglarskiego sternotorzysty, patentu żeglarskiego przewoźnika oraz w celu uzyskania świadectwa motorzysty;
- jednostkę edukacyjną – w przypadku egzaminów organizowanych w ramach szkolenia prowadzonego na podstawie zatwierdzonego programu.

Przewodniczącego i zastępców przewodniczącego Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, a także przewodniczących Terenowych Komisji Egzaminacyjnych powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej.

Dokument kwalifikacyjny może uzyskać osoba, która ukończyła 18 lat, z tym że w przypadku unijnego świadectwa:

- a) praktykanta – ukończyła 15 lat,
- b) młodszego marynarza – ukończyła 16 lat,
- c) marynarza – ukończyła 17 lat.



Rodzaje kwalifikacji w służbie pokładowej w żegludze śródlądowej

Kwalifikacja	Uprawnienia	Wymagania
I. NA POZIOMIE PODSTAWOWYM		
Unijne świadectwo praktykanta żeglugi śródlądowej	Zajmowanie stanowiska praktykanta na każdym statku żeglugi śródlądowej	Praktykant na statku żeglugi śródlądowej powinien posiadać unijne świadectwo kwalifikacji praktykanta żeglugi śródlądowej. By je uzyskać wymagane jest posiadanie umowy o praktyki zawartej przez wnioskodawcę z armatorem albo zaświadczenia wydanego przez jednostkę edukacyjną prowadzącą szkolenie, potwierdzającego, że wnioskodawca w ramach zajęć prowadzonych przez jednostkę edukacyjną będzie odbywał praktykę na statkach żeglugi śródlądowej.
Unijne świadectwo młodszego marynarza żeglugi śródlądowej	Zajmowanie stanowiska młodszego marynarza na każdym statku żeglugi śródlądowej, a po odbyciu dodatkowej 90-dniowej praktyki i jej zatwierdzeniu, również kierowanie małymi statkami bez napędu mechanicznego	Wymagany jest dokument stwierdzający odbycie podstawowego przeszkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na statkach wydany przez armatora.
II. NA POZIOMIE OPERACYJNYM		
Unijne świadectwo marynarza żeglugi śródlądowej	a) zajmowanie stanowiska: – marynarza na każdym statku żeglugi śródlądowej, – kierownika obiektu pływającego, b) kierowanie: – małymi statkami bez napędu mechanicznego, – scalonymi materiałami pływającymi o iloczności długości i szerokości nieprzekraczającym 20 m ²	1) ukończenie zatwierdzonego programu szkolenia trwającego co najmniej dwa lata i obejmującego standardy kompetencji oraz odpowiadającej im wiedzy i umiejętności dla poziomu operacyjnego oraz odbycie w ramach tego zatwierdzonego programu szkolenia praktyki pływania na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 90 dni albo 2) odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 360 dni lub – w przypadku, w którym wnioskodawca może przedstawić dowód posiadania doświadczenia zawodowego wynoszącego co najmniej 250 dni, które wnioskodawca zdobył na statku morskim w charakterze członka załogi pokładowej – co najmniej 180 dni, oraz uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku, albo 3) przed przystąpieniem do zatwierdzonego programu szkolenia posiadanie:

Kwalifikacja	Uprawnienia	Wymagania
		<p>a) co najmniej pięcioletniego doświadczenia zawodowego lub</p> <p>b) co najmniej 500 dni doświadczenia zawodowego na statku morskim jako członek załogi pokładowej, lub</p> <p>c) ukończonego szkolenia zawodowego trwającego co najmniej trzy lata – oraz ukończenie zatwierdzonego programu szkolenia obejmującego standardy kompetencji oraz odpowiadającej im wiedzy i umiejętności dla poziomu operacyjnego trwającego co najmniej dziewięć miesięcy i odbycie w ramach tego zatwierdzonego programu szkolenia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 90 dni.</p>
<p>Unijne świadectwo starszego marynarza żeglugi śródlądowej</p>	<p>a) zajmowanie stanowiska: – starszego marynarza na każdym statku żeglugi śródlądowej, – kierownika obiektu pływającego, b) kierowanie: – małymi statkami bez napędu mechanicznego, – scalonymi materiałami pływającymi</p>	<p>1) odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 180 dni i w trakcie odbywania tej praktyki posiadanie unijnego świadectwa kwalifikacji marynarza żeglugi śródlądowej lub świadectwa marynarza (uznanego na podstawie art. 35 ust. 3. Ustawy o żegludze śródlądowej) albo</p> <p>2) ukończenie zatwierdzonego programu szkolenia obejmującego standardy kompetencji oraz odpowiadającej im wiedzy i umiejętności dla poziomu operacyjnego trwającego co najmniej trzy lata i odbycie w ramach tego zatwierdzonego programu szkolenia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 270 dni.</p>
<p>Unijne świadectwo sternika żeglugi śródlądowej</p>	<p>a) zajmowanie stanowiska: – sternika na każdym statku żeglugi śródlądowej, – kierownika obiektu pływającego, b) kierowanie: – małymi statkami bez napędu mechanicznego, – scalonymi materiałami pływającymi</p>	<p>1) odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 180 dni i w trakcie odbywania tej praktyki posiadanie unijnego świadectwa kwalifikacji starszego marynarza żeglugi śródlądowej lub świadectwa starszego marynarza (uznanego na podstawie art. 35 ust. 3. Ustawy o żegludze śródlądowej) oraz posiadanie świadectwa operatora radiowego albo</p> <p>2) ukończenie zatwierdzonego programu szkolenia obejmującego standardy kompetencji dla poziomu operacyjnego oraz odpowiadającej im wiedzy i umiejętności trwającego co najmniej trzy lata, odbycie w ramach tego zatwierdzonego programu szkolenia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 360 dni oraz posiadanie świadectwa operatora radiowego, albo</p> <p>3) posiadanie co najmniej 500 dni doświadczenia zawodowego jako kapitan żeglugi morskiej, uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku oraz posiadanie świadectwa operatora radiowego.</p>

Kwalifikacja	Uprawnienia	Wymagania
III. NA POZIOMIE ZARZĄDZANIA		
<p>Unijne świadectwo kapitana żeglugi śródlądowej</p>	<p>zajmowanie stanowiska kierownika na każdym statku żeglugi śródlądowej, z uwzględnieniem szczególnych zezwoleń</p>	<p>1) ukończenie zatwierdzonego programu szkolenia obejmującego standardy kompetencji oraz odpowiadającej im wiedzy i umiejętności dla poziomu zarządzania trwającego co najmniej trzy lata, odbycie w ramach tego zatwierdzonego programu szkolenia lub po jego ukończeniu praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 360 dni oraz posiadanie świadectwa operatora radiowego albo</p> <p>2) odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 180 dni i w trakcie odbywania tej praktyki posiadanie unijnego świadectwa kwalifikacji sternika żeglugi śródlądowej lub świadectwa sternika – uznanego na podstawie art. 35 ust. 3, uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku oraz posiadanie świadectwa operatora radiowego, albo</p> <p>3) odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 540 dni lub – w przypadku, w którym wnioskodawca może przedstawić dowód posiadania doświadczenia zawodowego wynoszącego co najmniej 500 dni, które wnioskodawca zdobył na statku morskim w charakterze członka załogi pokładowej – co najmniej 180 dni, uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku oraz posiadanie świadectwa operatora radiowego, albo</p> <p>4) posiadanie przed przystąpieniem do zatwierdzonego programu szkolenia co najmniej pięcioletniego doświadczenia zawodowego lub co najmniej 500 dni doświadczenia zawodowego na statku morskim jako członek załogi pokładowej lub ukończonego, przed przystąpieniem do zatwierdzonego programu szkolenia, szkolenia zawodowego trwającego co najmniej trzy lata, ukończenie zatwierdzonego programu szkolenia obejmującego standardy kompetencji oraz odpowiadające im wiedzę i umiejętności dla poziomu zarządzania trwającego co najmniej półtora roku, odbycie w ramach tego zatwierdzonego programu szkolenia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 180 dni, a po ukończeniu tego programu odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 180 dni oraz posiadanie świadectwa operatora radiowego.</p>

Kwalifikacja	Uprawnienia	Wymagania
Szczególnie zezwolenie do kwalifikacji unijnego świadectwa kapitana żeglugi śródlądowej		<p>1) uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku – w przypadku szczególnego zezwolenia na uprawianie żeglugi na wodach morskich lub na uprawianie żeglugi z pomocą radaru;</p> <p>2) odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 720 dni, w tym przez co najmniej 540 dni w trakcie odbywania tej praktyki posiadanie unijnego świadectwa kwalifikacji kapitana żeglugi śródlądowej lub świadectwa kapitana i przez co najmniej 180 dni zajmowanie stanowiska sternika dużego konwoju – w przypadku szczególnego zezwolenia na prowadzenie dużego konwoju.</p>

IV. DO WYKONYWANIA SZCZEGÓLNYCH OPERACJI

Unijne świadectwo eksperta w dziedzinie żeglugi pasażerskiej	zajmowanie stanowiska eksperta w dziedzinie żeglugi pasażerskiej na każdym statku pasażerskim żeglugi śródlądowej	<p>Uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku.</p> <p>Warunkiem przedłużenia ważności unijnego świadectwa kwalifikacji eksperta w dziedzinie żeglugi pasażerskiej jest wykazywanie się przez osobę stanem zdrowia odpowiednim do zakresu pracy na statkach żeglugi śródlądowej potwierdzonym świadectwem zdrowia, o którym mowa w art. 36b ust. 2, oraz uzyskanie ponownie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wymaganych na tym stanowisku wiedzy i umiejętności lub ukończenie zatwierdzonego programu szkolenia w zakresie unijnego świadectwa kwalifikacji eksperta w dziedzinie żeglugi pasażerskiej.</p>
Unijne świadectwo eksperta w dziedzinie skroplonego gazu	zajmowanie stanowiska eksperta w dziedzinie skroplonego gazu ziemnego na każdym statku żeglugi śródlądowej napędzanym skroplonym gazem ziemnym	<p>Uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku.</p> <p>Warunkiem przedłużenia ważności unijnego świadectwa kwalifikacji eksperta w dziedzinie skroplonego gazu ziemnego jest wykazywanie się stanem zdrowia odpowiednim do zakresu pracy na statkach żeglugi śródlądowej potwierdzonym świadectwem zdrowia, o którym mowa w art. 36b ust. 2, a także uzyskanie ponownie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wymaganych na tym stanowisku wiedzy i umiejętności albo odbycie wymaganej praktyki pływania na statkach napędzanych LNG w wymiarze wynoszącym:</p> <p>1) przynajmniej 180 dni w ciągu poprzednich pięciu lat od dnia złożenia wniosku o przedłużenie lub</p> <p>2) przynajmniej 90 dni w ciągu poprzedniego roku od dnia złożenia wniosku o przedłużenie.</p>

Kwalifikacja	Uprawnienia	Wymagania
V. PATENTY ŻEGLARSKIE		
Patent żeglarski przewoźnika żeglugi śródlądowej	zajmowanie stanowiska kierownika promu nieporuszającego się swobodnie lub łodzi przewozowej bez napędu mechanicznego	1) odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej wynoszącej co najmniej 300 dni, w tym przez co najmniej 90 dni na promie w charakterze pomocnika przewoźnika, oraz uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku albo 2) odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej wynoszącej co najmniej 150 dni, w tym przez co najmniej 90 dni na promie w charakterze pomocnika przewoźnika, uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku oraz przedstawienie dowodu posiadania doświadczenia zawodowego wynoszącego co najmniej 250 dni, które wnioskodawca zdobył na statku morskim w charakterze członka załogi pokładowej.
Patent żeglarski młodszego sternotorzysty żeglugi śródlądowej	zajmowanie stanowiska kierownika małego statku żeglugi śródlądowej, którego długość kadłuba nie przekracza 10 m, ograniczenie przewozu do 12 osób	1) odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej na statkach z napędem mechanicznym wynoszącej co najmniej 90 dni oraz uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku albo 2) posiadanie dokumentu kwalifikacyjnego wydanego przez właściwy polski związek sportowy, potwierdzającego posiadanie uprawnień do uprawiania turystyki wodnej na jachtach motorowych lub przedstawienie dokumentu potwierdzającego posiadanie doświadczenia zawodowego wynoszącego co najmniej 180 dni, które wnioskodawca zdobył na statku morskim w charakterze członka załogi pokładowej, a także odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej na statkach z napędem mechanicznym wynoszącej co najmniej 30 dni oraz uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku.
Patent żeglarski sternotorzysty żeglugi śródlądowej	zajmowane stanowiska kierownika na każdym małym statku żeglugi śródlądowej, ograniczenie przewozu do 12 osób	1) odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej na statkach z napędem mechanicznym wynoszącej co najmniej 360 dni oraz uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku albo 2) odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej na statkach z napędem mechanicznym wynoszącej co najmniej 270 dni i w trakcie odbywania tej praktyki posiadanie patentu żeglarskiego młodszego sternotorzysty żeglugi śródlądowej, albo 3) posiadanie stopnia chorążego Marynarki Wojennej albo Straży Granicznej w dziale pokładowym oraz uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku, albo

Kwalifikacja	Uprawnienia	Wymagania
		4) odbycie praktyki pływania w służbie pokładowej na statkach z napędem mechanicznym wynoszącej co najmniej 240 dni, uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku oraz przedstawienie dokumentu potwierdzającego posiadanie doświadczenia zawodowego wynoszącego co najmniej 250 dni, które wnioskodawca zdobył na statku morskim w charakterze członka załogi pokładowej.



Rodzaje kwalifikacji w służbie maszynowej w żegludze śródlądowej

Kwalifikacja	Uprawnienia	Wymagania
Świadectwo motorzysty żeglugi śródlądowej	samodzielna obsługa urządzeń maszynowych o łącznej mocy maszyn do 300 kW	<ol style="list-style-type: none"> 1) odbycie praktyki pływania na statku niebędącym małym statkiem o napędzie mechanicznym wynoszącej co najmniej 360 dni oraz uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku albo 2) posiadanie co najmniej wykształcenia zasadniczego zawodowego lub wykształcenia zasadniczego branżowego w zakresie: mechaniki, elektrotechniki lub budowy i eksploatacji maszyn, odbycie praktyki pływania na statku niebędącym małym statkiem o napędzie mechanicznym wynoszącej co najmniej 180 dni oraz uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z umiejętności praktycznych, albo 3) posiadanie świadectwa ukończenia szkoły ponadpodstawowej prowadzącej kształcenie w zakresie żeglugi śródlądowej, albo 4) posiadanie świadectwa motorzysty wachtowego w żegludze morskiej, albo 5) posiadanie co najmniej stopnia marynarza albo podoficera rezerwy Marynarki Wojennej albo Straży Granicznej o specjalności motorzysty okrętowego.
Patent mechanika statkowego żeglugi śródlądowej	zajmowanie stanowiska mechanika na każdym statku żeglugi śródlądowej	<ol style="list-style-type: none"> 1) odbycie praktyki pływania w służbie maszynowej na statku niebędącym małym statkiem o napędzie mechanicznym wynoszącej co najmniej 720 dni (w przypadku osób, które posiadają co najmniej świadectwo ukończenia szkoły ponadpodstawowej prowadzącej kształcenie w zakresie żeglugi śródlądowej, wymiar praktyki pływania wynosi 360 dni) oraz uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych na tym stanowisku albo 2) odbycie praktyki pływania w służbie maszynowej na statku niebędącym małym statkiem o napędzie mechanicznym wynoszącej co najmniej 360 dni i w trakcie odbywania tej praktyki posiadanie świadectwa motorzysty żeglugi śródlądowej, albo 3) posiadanie dyplomu oficera mechanika w żegludze morskiej, stopnia oficera służby mechanicznej Marynarki Wojennej albo stopnia oficera Straży Granicznej o specjalności mechanika.

Przepisy przejściowe i wymiana dotychczasowych dokumentów

Zasady wymiany dokumentów kwalifikacyjnych

Dokumenty kwalifikacyjne wydane przed 25 sierpnia 2023 r. podlegają, na wniosek zainteresowanego, wymianie na następujące dokumenty kwalifikacyjne:

Dokumenty kwalifikacyjne wydane przed 25 sierpnia 2023 r.	Wymiana na kwalifikacje wydawane po 25 sierpnia 2023 r.	Wymagania
patent żeglarski kapitana żeglugi śródlądowej klasy A	unijne świadectwo kwalifikacji kapitana żeglugi śródlądowej oraz szczególne zezwolenie dla kapitana na uprawianie żeglugi na wodach morskich	Wymiana na wniosek.
patent żeglarski kapitana żeglugi śródlądowej klasy B	unijne świadectwo kwalifikacji kapitana żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek.
patent żeglarski mechanika statkowego żeglugi śródlądowej	patent żeglarski mechanika statkowego żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek.
patent żeglarski sterotorzysty żeglugi śródlądowej	patent żeglarski sterotorzysty żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek.
patent żeglarski szypra żeglugi śródlądowej	unijne świadectwo kwalifikacji sternika żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek.
patent żeglarski przewoźnika żeglugi śródlądowej	patent żeglarski przewoźnika żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek.
świadectwo sternika żeglugi śródlądowej	unijne świadectwo kwalifikacji sternika żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek.
świadectwo bosmana żeglugi śródlądowej	unijne świadectwo kwalifikacji starszego marynarza żeglugi śródlądowej albo unijne świadectwo kwalifikacji sternika żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek. Wymiana na wniosek oraz wykazanie odbycia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej przynajmniej 1080 dni, w tym przynajmniej 720 dni w żegludze śródlądowej.

Dokumenty kwalifikacyjne wydane przed 25 sierpnia 2023 r.	Wymiana na kwalifikacje wydawane po 25 sierpnia 2023 r.	Wymagania
świadectwo starszego marynarza żeglugi śródlądowej	unijne świadectwo kwalifikacji marynarza żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek.
	unijne świadectwo kwalifikacji starszego marynarza żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek oraz wykazanie odbycia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 900 dni, w tym co najmniej 540 dni w żegludze śródlądowej.
	unijne świadectwo kwalifikacji sternika żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek oraz wykazanie odbycia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 1080 dni, w tym co najmniej 720 dni w żegludze śródlądowej.
świadectwo marynarza żeglugi śródlądowej	unijne świadectwo kwalifikacji młodszego marynarza żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek.
	unijne świadectwo kwalifikacji marynarza żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek oraz wykazanie odbycia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 540 dni, w tym co najmniej 180 dni w żegludze śródlądowej.
	unijne świadectwo kwalifikacji starszego marynarza żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek oraz wykazanie odbycia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 900 dni, w tym co najmniej 540 dni w żegludze śródlądowej.
	unijne świadectwo kwalifikacji sternika żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek oraz wykazanie odbycia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 1080 dni, w tym co najmniej 720 dni w żegludze śródlądowej.
świadectwo marynarza motorzysty żeglugi śródlądowej	unijne świadectwo kwalifikacji młodszego marynarza żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek.
	unijne świadectwo kwalifikacji marynarza żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek oraz wykazanie odbycia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 540 dni, w tym co najmniej 180 dni w żegludze śródlądowej.
	unijne świadectwo kwalifikacji starszego marynarza żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek oraz wykazanie odbycia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 900 dni, w tym co najmniej 540 dni w żegludze śródlądowej.
	unijne świadectwo kwalifikacji sternika żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek oraz wykazanie odbycia praktyki pływania w służbie pokładowej na statku niebędącym małym statkiem wynoszącej co najmniej 1080 dni, w tym co najmniej 720 dni w żegludze śródlądowej.
świadectwo motorzysty żeglugi śródlądowej	świadectwo motorzysty żeglugi śródlądowej	Wymiana na wniosek.

W przypadku osób, które posiadają świadectwo ukończenia szkoły ponadpodstawowej prowadzącej kształcenie w zakresie żeglugi śródlądowej albo dyplom ukończenia studiów na kierunku związanym z kształceniem w zakresie żeglugi śródlądowej, okresy wymaganej praktyki pływania do wymiany świadectwa bosmana, świadectwa starszego marynarza, świadectwa marynarza oraz świadectwa marynarza motorzysty skraca się o okres 360 dni, z tym że w przypadku wymiany świadectwa marynarza na unijne świadectwo marynarza i wymiany świadectwa marynarza motorzysty na unijne świadectwo marynarza, okres wymaganej praktyki pływania skraca się do 180 dni i nie jest wymagana praktyka pływania w żegludze śródlądowej.

Podczas wymiany patentu żeglarskiego kapitana żeglugi śródlądowej, osobie posiadającej:

- 1) uprawnienia do kierowania statkiem pasażerskim - dyrektor urzędu żeglugi śródlądowej wydaje jednocześnie unijne świadectwo kwalifikacji eksperta w dziedzinie żeglugi pasażerskiej;
- 2) uprawnienia do kierowania statkiem I kategorii - dyrektor urzędu żeglugi śródlądowej wydaje jednocześnie szczególne zezwolenie dla kapitana na prowadzenie dużego konwoju;
- 3) świadectwo obserwatora radarowego żeglugi śródlądowej - dyrektor urzędu żeglugi śródlądowej wydaje jednocześnie szczególne zezwolenie dla kapitana na uprawianie żeglugi z pomocą radaru.

Unijne świadectwa i patenty wydaje dyrektor Urzędu Żeglugi Śródlądowej na wniosek osoby ubiegającej się o wydanie dokumentu.

Wniosek winien zawierać:

- 1) imię (imiona) i nazwisko wnioskodawcy;
- 2) datę i miejsce urodzenia wnioskodawcy;
- 3) adres zamieszkania wnioskodawcy;
- 4) numer identyfikacyjny członka załogi – jeżeli został nadany;
- 5) przedmiot wniosku.

Do wniosku należy załączyć:

- 1) aktualną fotografię o wymiarach 3,5 × 4,5 cm – w przypadku unijnych świadectw kwalifikacji kapitana żeglugi śródlądowej, eksperta w dziedzinie żeglugi pasażerskiej lub eksperta w dziedzinie skroplonego gazu ziemnego;
- 2) wyciąg pływania będący odpowiednio wyciągiem z:
 - a) zatwierdzonych wpisów w żeglarskiej książeczce pracy lub w dokumencie będącym potężeniem unijnych świadectw kwalifikacji i żeglarskiej książeczki pracy i potwierdzony przez dyrektora urzędu żeglugi śródlądowej, stwierdzający odbycie wymaganej praktyki pływania na określonym stanowisku i wymieniający rodzaje statków oraz:
 - śródlądowe drogi wodne, na których została odbyta praktyka pływania,
 - w przypadku wniosku o wydanie unijnego świadectwa kwalifikacji,
 - wody śródlądowe, na których została odbyta praktyka pływania – w przypadku pozostałych dokumentów kwalifikacyjnych, lub
 - b) książki kontroli pracy sprzętu transportowego lub innego dokumentu potwierdzającego przebieg służby, potwierdzony przez właściwego kierownika jednostki organizacyjnej służb podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, stwierdzający odbycie wymaganej praktyki pływania na określonym stanowisku i wymieniający rodzaje statków oraz wody śródlądowe, na których praktyka pływania została odbyta – w przypadku patentów młodszego steromotorzysty i steromotorzysty żeglugi śródlądowej – w przypadku, gdy określono wymóg odbycia praktyki pływania;
- 3) wyciąg pływania będący wyciągiem z dokumentu potwierdzającego praktykę pływania na wodach morskich potwierdzony przez właściwy organ lub kopię innego dokumentu stwierdzającego posiadanie morskich kwalifikacji zawodowych – w przypadku, gdy określono wymóg odbycia takiej praktyki pływania lub posiadania takiego dokumentu;

4) zaświadczenie właściwej komisji egzaminacyjnej o uzyskaniu pozytywnego wyniku z egzaminu z zakresu wymaganej wiedzy i umiejętności wymaganych do uzyskania dokumentu kwalifikacyjnego, o którego wydanie wnioskodawca się ubiega – w przypadku gdy określono konieczność przeprowadzenia egzaminu dla tego rodzaju dokumentu;

5) kopię umowy o praktyki zawartej przez wnioskodawcę z armatorem albo zaświadczenie wydane przez uczelnię lub szkołę ponadpodstawową prowadzące kształcenie w zakresie żeglugi śródlądowej potwierdzające, że wnioskodawca w ramach zajęć prowadzonych przez tę uczelnię lub szkołę ponadpodstawową będzie odbywał praktykę na statkach żeglugi śródlądowej – w przypadku unijnego świadectwa kwalifikacji praktykanta żeglugi śródlądowej;

6) kopię dokumentu potwierdzającego ukończenie zatwierzonego programu szkolenia – w przypadku gdy wnioskodawca ukończył taki program szkolenia;

7) kopię świadectwa zdrowia;

8) kopie dokumentów potwierdzających posiadanie odpowiedniego wykształcenia – w przypadkach gdy jest ono wymagane;

9) dokument będący połączeniem unijnych świadectw kwalifikacji i żeglarskiej książeczki pracy, a w przypadku osób, które nie posiadają takiego dokumentu, wniosek o wydanie dokumentu będącego połączeniem unijnych świadectw kwalifikacji i żeglarskiej książeczki pracy, z wyjątkiem unijnego świadectwa kwalifikacji kapitana żeglugi śródlądowej;

10) kopię dokumentu potwierdzającego odbycie podstawowego przeszkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na statkach – w przypadku unijnego świadectwa kwalifikacji młodszego marynarza żeglugi śródlądowej;

11) kopię dokumentu, potwierdzającego posiadanie uprawnień do uprawiania turystyki wodnej na jachtach motorowych – w przypadku patentu żeglarskiego młodszego sternotorzysty żeglugi śródlądowej;

12) kopię dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia chorążego Marynarki Wojennej albo Straży Granicznej w dziale pokładowym – w przypadku patentu żeglarskiego sternotorzysty żeglugi śródlądowej;

13) kopię dokumentu potwierdzającego posiadanie:

a) stopnia oficera służby mechanicznej Marynarki Wojennej albo

b) stopnia oficera Straży Granicznej o specjalności mechanika, albo

c) dyplomu oficera mechanika w żegludze morskiej – w przypadku patentu mechanika statkowego żeglugi śródlądowej;

14) kopię dokumentu potwierdzającego posiadanie:

a) co najmniej stopnia marynarza albo podoficera rezerwy Marynarki Wojennej albo Straży Granicznej o specjalności motorzysty okrętowego albo

b) świadectwa motorzysty wachtowego w żegludze morskiej – w przypadku świadectwa motorzysty żeglugi śródlądowej.

Dokumenty wydaje się przez dokonanie stosownego wpisu w dokumencie będącym połączeniem unijnych świadectw kwalifikacji i żeglarskiej książeczki pracy. W przypadku nieposiadania książeczki żeglarskiej w połączeniu ze świadectwami kwalifikacji należy złożyć wniosek o jej wydanie. Wyjątkami są: unijne świadectwo kwalifikacji kapitana żeglugi śródlądowej oraz szczególne zezwolenia dla kapitana, unijne świadectwo eksperta w dziedzinie żeglugi pasażerskiej i unijne świadectwo eksperta w dziedzinie skroplonego gazu ziemnego, które są osobnymi dokumentami wydawanymi w formie kart ID.

Żeglarską książeczkę pracy oraz żeglarską książeczkę pracy w połączeniu z kwalifikacjami wydaje, na wniosek osoby zainteresowanej, dyrektor urzędu żeglugi śródlądowej na czas nieokreślony.

Wniosek powinien zawierać:

1) imię (imiona) i nazwisko wnioskodawcy;

2) datę i miejsce urodzenia wnioskodawcy;

- 3) adres zamieszkania wnioskodawcy;
- 4) numer identyfikacyjny członka załogi - jeżeli został nadany;
- 5) przedmiot wniosku.

Do wniosku wymagane jest załączenie:

- 1) aktualnej fotografii wnioskodawcy o wymiarach 3,5 x 4,5 cm;
- 2) kopii dokumentu kwalifikacyjnego (nie stosuje się w przypadku osoby, która jednocześnie z wnioskiem o wydanie książeczki występuje z wnioskiem o wydanie dokumentu kwalifikacyjnego).

W przypadku ubiegania się o wydanie kolejnej książeczki żeglarskiej, do wniosku należy załączyć dotychczasową żeglarską książeczkę pracy celem jej anulowania.

Dokumenty kwalifikacyjne wydaje się na okres ważności świadectwa zdrowia, przy czym unijne świadectwo kwalifikacji:

- 1) kapitana żeglugi śródlądowej – na okres nie dłuższy niż 13 lat;
- 2) do wykonywania szczególnych operacji – na okres nie dłuższy niż 5 lat, przy czym przedłużenie kwalifikacji eksperta w dziedzinie żeglugi pasażerskiej dodatkowo wymaga uzyskania pozytywnego wyniku z egzaminu. Również ekspert w dziedzinie skroplonego gazu ziemnego dodatkowo musi zdać egzamin albo wykazać odbycie praktyki pływania na statkach napędzanych LNG w wymiarze wynoszącym przynajmniej 180 dni w ciągu poprzednich 5 lat lub przynajmniej 90 dni w ciągu poprzedniego roku od dnia złożenia wniosku o przedłużenie.

Dyrektor urzędu żeglugi śródlądowej przedłuża ważność dokumentów, których ważność wygasta lub wkrótce wygaśnie, na wniosek posiadacza dokumentu.

Przedłużenie następuje odpowiednio przez wydanie nowego dokumentu albo dokonanie stosownego wpisu w dokumencie będącym potężeniem unijnych świadectw kwalifikacji i żeglarskiej książeczki pracy.

Za wydanie oraz przedłużanie ważności dokumentów kwalifikacyjnych, a także za wydanie książeczki żeglarskiej pobierana jest opłata. Wysokości opłat zebrano w poniższej tabeli.

L.p.	Dokument	Kwota opłaty
1	Za egzamin na: <ol style="list-style-type: none"> 1) unijne świadectwo kwalifikacji kapitana żeglugi śródlądowej 2) unijne świadectwo eksperta w dziedzinie żeglugi pasażerskiej 3) unijne świadectwo eksperta w dziedzinie skroplonego gazu ziemnego 4) szczególne zezwolenie dla kapitana 5) inny dokument kwalifikacyjny 	500 zł 300 zł 300 zł 250 zł 300 zł
2	Za unijne świadectwo kwalifikacji kapitana żeglugi śródlądowej (opłata uwzględnia wpisy o posiadanych szczególnych zezwoleniach dla kapitana)	100 zł
3	Za unijne świadectwo eksperta w dziedzinie żeglugi pasażerskiej	100 zł
4	Za unijne świadectwo eksperta w dziedzinie skroplonego gazu ziemnego	100 zł
5	Za szczególne zezwolenie dla kapitana	50 zł
6	Za inny dokument kwalifikacyjny	50 zł
7	Za przedłużenie ważności dokumentu, o którym mowa w poz. 2–6	50 % opłaty określonej odpowiednio w poz. 2–6
8	Za żeglarską książeczkę pracy	100 zł
9	Za dokument będący potężeniem unijnych świadectw kwalifikacji i żeglarskiej książeczki pracy	100 zł
10	Za zatwierdzenie wpisów dotyczących praktyki pływania	25 zł

Wykaz aktów prawnych

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o żegludze śródlądowej oraz ustawy o czasie pracy na statkach żeglugi śródlądowej (Dz. U. z 2023, poz. 1588).

Dyrektywa 87/540/EWG z dnia 9 listopada 1987 r. w sprawie dostępu do zawodu przewoźnika towarów drogą wodną w transporcie krajowym i międzynarodowym i wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji dla tego zawodu (Dz. Urz. WE L 322 z 12.11.1987).

Dyrektywa 96/35/EWG z dnia 3 czerwca 1996 r. w sprawie wyznaczania i kwalifikacji zawodowych doradców do spraw bezpieczeństwa w transporcie drogowym, kolejowym i żegludze śródlądowej towarów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 145 z 19.06.1996).

Dyrektywa 2000/18/WE z dnia 17 kwietnia 2000 r. w sprawie minimalnych wymogów egzaminacyjnych dla doradców do spraw bezpieczeństwa w drogowym, kolejowym i śródlądowym transporcie rzeczy niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 118 z 19.05.2000).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2397 z dnia 12 grudnia 2017 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych w żegludze śródlądowej oraz uchylającej dyrektywy Rady 91/672/EWG i 96/50/WE (Dz. Urz. UE L 345 z 27.12.2017, str. 53, Dz. Urz. UE L 274 z 30.07.2021, str. 52 oraz Dz. Urz. UE L 30 z 11.02.2022, str. 3).

Dyrektywa delegowanej Komisji (UE) 2020/12 z dnia 2 sierpnia 2019 r. uzupełniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2397 w odniesieniu do standardów dotyczących: kompetencji oraz odpowiadających im wiedzy i umiejętności, egzaminów praktycznych, zatwierdzania symulatorów oraz stanu zdrowia (Dz. Urz. UE L 6 z 10.01.2020, str. 15).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie wykazu stanowisk na statkach, minimalnego składu załogi statków na śródlądowych drogach wodnych, przeprowadzania egzaminu i sposobu działania komisji egzaminacyjnych (Dz.U. 2023 poz. 1697 z 17.08.2023).

Spis ilustracji:

fot.Adrian Jaremba, UŻŚ Szczecin	okładka I
fot.Adrian Jaremba, UŻŚ Szczecin	2
fot.Adrian Jaremba, UŻŚ Szczecin	3
fot.Adrian Jaremba, UŻŚ Szczecin	9
fot.Adrian Jaremba, UŻŚ Szczecin	okładka IV



**Ministerstwo Infrastruktury
ul. Chałubińskiego 4/6
00-928 Warszawa**

**Departament Gospodarki
Morskiej i Żeglugi Śródlądowej
ul. Nowy Świat 6/12
00-400 Warszawa**